

Dolenjec napačno gospodariti. Ako rečem, da je okus ljubljanskih vinopivcev slab in neolikan, ne menim s tem nobenega žaliti, ker to pišem le iz enologiškega stališča, ker svojemu okusu ni vsak posamezen vzrok, to stori navada, običaj in poročilo od očeta na sina itd. in tudi vinski okus je spremenljiv kakor moda, o čemur pa dalje spodaj še hočem govoriti.

Cviček je „pitna“ pijača. Da, pitna je za tistega, ki je od mladih nog na-njo navajen. Ali ste pa uže gledali obraz ptujca, ki je prvokrat cviček na jezik dobil? Raztegneni obraz je najboljši odgovor na vprašanja, ali je cviček pitno vino ali ne, in niti olikanega okusa ni treba imeti, da se obsodi cviček. Res je, da se navadi s časom človek na vsak okus, vsaj se je nekdanji glavni konsument dolenjskega vina, Gorenjec, navadil na negjusni okus žganja! Sicer pa „de gustibus non est disputandum“ vsak človek na mojem mestu moral bi tako pisati, če bi mu cviček še tako dobro ugajal.

„Cviček“ je zdravo vino. Vsako naravno vino zmerno užito je zdravo za zdravega; kedar bode pa treba zdravniku zapisati vino v zdravilo, potem bode pa cviček gotovo v najzadnji vrsti zadnji, če bode sploh še na vrsto prišel. Pri nas se dostikrat dá pridevek „zdravo“ onemu vinu, katerega je mogoče več litrov izpiti, ne da bi drugi dan „težko glavo“ imeli; če se „cviček“ v tem smislu „zdrav“ imenuje, potem pa zopet moram reči: Dolenjci ne bodo na lastno zgubo varovali takih pivcev pred „mačkom“!

Še nekaj! Slišal sem trditi, da bi Dolenjci razumno delali, ko bi svojo vino, enako vinogradnikom družih dežel, več let v kleti držali ter potem staro, umno prirejeno vino prodajali. Res je, da se na ta način vino izboljša, a za to mora biti tudi dober mošt, ne pa tisti, iz kojega se cviček dela. Ali bode pa to sploh kedaj mogoče storiti kmečkemu posestniku, je drugo vprašanje. Njegova zidanica za umno kletarstvo uže sedaj ne zadostuje, naj jo uže rabi za kipelno klet ali za vinsko klet, predrugačiti jo mora, če hoče dobro vino pridelovati; v teh zidanicah v jeseni mošt namesto da bi kipel, zmrzuje, in poleti namesto da bi bilo vino na hladnem, pa kipi. Kaj bi se pa zgodilo, ko bi hotel Dolenjec vino 3 leta hraniti? In od česa bi se pa prva 3 leta živel? Jaz menim, da je tako ravnanje z vinom stvar velikoposestnikova ali sploh premožnega vinogradnika, ne pa našega navadnega, kmečkega vinogradnika.

6. Dolenjci, to je, njih zastopniki, kmetijske združnice, razumniki itd. morajo vinsko kupčijo vrediti ter v svojih rokah obdržati, ne jo pa ptujim vinskim kupcem prepuščati.

Dolenjci svojo vino od leta do leta slabše prodajajo. To je res, to je faktum, kateri se ne dá tajiti. Vprašajte na železničnih postajah od Brežic do Zidanega mosta, vprašajte v Ljubljani na mitnicah in povedalo se Vam bode, kako neverjetno je padla kupčija z dolenjskim vinom. Kaj pa je temu vzrok? Pitje žganja na Gorenjskem, močnejša konsumcija piva, konkurenca družih, deloma boljših, deloma cenejih vin, in pa ravnanje vinskih trgovcev in krčmarjev.

Trg za dolenjsko vino je Gorenjsko in Ljubljana, in ta trg morajo si Dolenjci skušati obdržati. Da si bodo pa ta trg obdržali, treba jim je pridelovati vino, kakor sem ga prej gori uže označil, da jim bode moč konkurirati z ozirom na kakovost in ceno družih vin.

Vsaka reč je minljiva in tako zna tudi enkrat izginiti okus za cviček. Pa ne samo zna izginiti, pričel je uže izginjevati, ker ga spodriva ceneje in mileje hrvaško vino, dobro štajarsko vino, izborno črno istrsko vino in tudi se je pričelo siliti v deželo nikakor slabo

dalmatinsko vino. V vsaki boljši gostilni se uže dobi črno vino iz Istrije ali Dalmacije in neverjetno je, pa vendar-le res: toči se uže na Dolenjskem, posebno ob železnici, tujo, črno vino.

Kako se spreminja okus, hočem navesti dva izgleda, iz katerih Dolenjci dosto podučljivega lahko posnamejo.

Ni še dolgo od tega, ko je na Gorenjskem slovelo vipavsko vino najboljšem; na Gorenjskem je kmet v nedeljo, ako si je hotel kaj boljšega privoščiti, poklical vino iz Vipave. In danes? Gostilničar, ki bi točil vipavsko vino, zgubi vse goste.

Imamo drug izgled iz komaj preteklega časa. Tržačanu je bilo prvo vino na svetu kraški teran; plačavalo se je to vino na Krasu po 40—50 gold. kvinc (60 bokalov), na enkrat se Tržačanu okus spremeni, dopada mu sedaj bolj istrsko vino in danes prodaja Krašovec svoj teran komaj po 20 gold. hektoliter.

Kako žalostni so pa nasledki, če vino kupca zgubi, poduči se lahko vsak v vipavski dolini ali pa na Krasu.

Toraj Dolenjci, pozor! S časom je treba napredovati, kajti izginili so oni časi, ko se je v gostilnicah le domače vino pilo, ko žganja niti po imenu nismo poznali, ko je pivo pila le gospoda, ko je bilo v vsaki boljši hiši pri kosilu vino na mizi in ko so razmere dopuščale tudi nekaj čez mero piti. Danes pije se vina le malo in če se pije, privošči si vsak uže raje kozarec boljšega, vsaj mu ga železnica po tisti ceni ali pa še ceneje kot je domači cviček, pripelje. Dolenjec naj toraj pridelava dobro namizno vino, ki se bode dalo lahko prodati in to po zmerni ceni. Napačno je misliti, da bode vino tako pridelano, kakor sem poprej omenil, če bode tudi še toliko boljše, se dosti dražje prodajalo. Novočasni prometni zavodi nivelujejo ceno vsem pridelkom in izdelkom in ravno tako, kakor se trgovec s žitom ne zmeni zato, ali ima naš kmet pri pridelovanju pšenice kaj dobička ali ne ter plača za domačo pšenico toliko kot za ameriansko; ravno tako jo tudi in bode z vinom. Znamenja se uže kažejo in kdor ni slep, jih lahko zapazi. Dolenjec naj išče dobička iz svojega vinograda v tem, da se stori z umnim obdelovanjem neodvisnega od primerno slabega dolenjskega podnebja, on naj trte sadi, od katerih je dosti dobrega vina pričakovati, katero mu bode moč po zmerni ceni prodajati. Na mestu zdajšnje dolenjsko vino res ni drago, in dobro vino dalo se bode še precej dražje prodajati. V Ljubljani in na Gorenjskem je pa vino predrago, to neopravičeno visoko ceno zabraniti je pa dolžnost Dolenjcev in posrečilo se jim bode, ako umno uredijo vinsko kupčijo, o ktorej prihodnjič še pišem.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Zahvala štajarskega „Slovenskega društva“ drugim slovenskim poslancem.

V št. 102 „Slov. Naroda“ nahajamo dopis iz Maribora, ki nam poroča o shodu „Slovenskega društva“ in pa zaupnih mož sklicanih v razgovor zaradi predstojecih volitev v državni zbor.

Imenovanje kandidatov vršilo se je točno, brez ugovora in potrdili so se dosedanji poslanci, edino da je na mesto dosedanjega dr. Jos. Vošnjaka stopil njegov

brat gosp. Miha Vošnjak. „Slovensko društvo“ pa je zbranim svojim udom in pa zaupnim možem predložilo resolucijo, zoper katero v obče nimamo veliko ugovarjati, ker v njej zahteva se izvršitev narodne enakopravnosti za štajarske Slovence in prihodnjim poslancem tamošnjim se nalaga zato delati z brezpogojno odločnostjo — in bodi-si tudi s skrajnimi parlamentarnimi sredstvi. — Zoper vse to nimamo nikakoršnega ugovora, ker se nam to zdi samo po sebi razumljivo, se ve da ima izrečno priporočilo skrajnih sredstev poseben pomen. Ali pa se zaželjen uspeh doseže s skrajnimi sredstvi ali s prostejimi, morebiti prav navadnimi, to odločujejo okoliščine in pa spretnost oseb, katerim se sredstva izročé. — Skušnja pa tudi uči, da skrajna sredstva morajo ostati samo za skrajne slučaje, sicer so onim, za katere se rabijo, v škodo — in ne, kakor se je hotelo — v korist.

V nagibih k resoluciji in pa v poročilu o obravnavi njeni pa nahajamo nekatere točke, zoper katere se moramo pa v imenu slovenskih poslancev s Kranjskega, ne dvomimo, da tudi prav v smislu neštajarskih slovenskih poslancev sploh prav odločno obrniti.

Nikakor nočemo preiskavati, jeli res, da se za štajarske Slovence do sedaj ničesar ni zgodilo, recimo, da je tako. — Sedaj bi bilo pa vendar treba, nepristransko iskati vzrokov, zakaj se ni zgodilo, in ravno tako skrbno iskati drugih sredstev, da se to vprašanje, ki je gotovo najpomembnejše za štajarske Slovence in važno za Slovence sploh, ugodno reši.

Po naših mislih bil je poglavitni vzrok, da se je za desnico sploh malo zgodilo, v zelo pičli in nezanesljivi večini in pa v neutrjenem stanju sedanje vlade, poleg tega zadržavala se je izpeljava narodne enakopravnosti in s to tudi ojačenje sedanje vlade vsled osebnega nasprotstva onega ministra, ki ima v narodnih vprašanjih največ odločevati, in ki je le ono z nevoljo storil, čemur se izogniti ni več mogel. Tako se je na Českem nekaj doseglo v narodnem oziru, nekoliko na Kranjskem vsled pritiska večine dotičnih deželnih zborov in pa izdatne podpore dotičnih cesarskih namestnikov, nasproti pa se na skoraj čisto česki Moravski v narodnem oziru ni doseglo ničesar, akoravno ima ta dežela Slovanom pravičnega namestnika, in za to se je še menj čuditi, ako se pod namestniki Kübeck, Pretis in Schmid stanje Slovencev ni izboljšalo.

To so po našem mnenju pravi vzroki opravičenih tožeb Slovencev zunaj kranjske dežele. „Slovensko društvo“ pa navaja v svoji resoluciji za vzroke med drugimi tudi tega: da so prisiljeni boriti se brez pomoči od katere koli strani, in pa, ker štajarskih Slovencev pritožeb državnega zbora večina ni podpirala izdatno. Na koga pa to očitaje najbolj letí, razvidi se iz razprave, pri kateri se je naravnost izreklo, da se slovenski poslanci s Kranjskega premalo brigajo za Slovence izven kranjske dežele.

Ker smemo trditi, da smo podučeni o tem, kar se e godilo v krogih slovenskih državnih poslancev, moramo to slabo premišljeno očitaje zagovornikov one resolucije kot po vsem krivično najodličnejše zavračati, prepričani, da bi bili to storili štajarski slovenski poslanci sami, ako bi bili navzoči pri shodu in prepričani, da se s tem očitanjem ne morejo strinjati štajarski Slovinci.

Znano je vsem našim državnim poslancem, da so se zmiraj posvetovali, da so zmiraj sklepali o slovensko-narodnih vprašanjih skupno, in da so te sklepe tudi skupno izvrševali prav enako za vse Slovence ne gledé njihovega deželanstva, kakor se sploh slovenski poslanci

nikdar niso ozirali na deželanstvo poslancev; kar so storili v takih zadevah, storili so zmiraj skupno, po deželah ločili so se še le gledé gmotnih vprašanj, akoravno so se tudi v teh vedno podpirali, kakor prijatelj zmiraj podpira prijatelja do onega slučaja, ko bi si bile koristi v nasprotji. Da je bilo tako, v to kličemo za svedoke vse slovenske poslance. — Marsikatera nadržbnost v tej zadevi, v kolikor je za javnost, brala se je v naših časnikih, ni nam jih treba ponavljati. — O tej solidarnosti pričajo tudi vsi govori slovenskih poslancev o narodnostnih vprašanjih, ker nihče ni govoril samo o Slovencih na Kranjskem, ne samo o Slovencih na Primorskem in tako dalje, temveč vsak govornik se je kazal Slovenca sploh in ne Slovenca te ali te dežele.

Zakaj se je za Slovence na Kranjskem nekaj več doseglo, kakor za druge, omenili smo uže zgoraj, ne smemo pa prezirati in najmanj razumljivo nam je, kako morejo to prezirati štajarski Slovinci, da tudi vsako izboljšanje narodnega stanja Slovencev na Kranjskem posredno gotovo koristi tudi vnanjim Slovincem. Vsaj niso zaprte meje med slovenskimi deželami, vspehi boljšega, na naravno podlago stavljenega šolstva na Kranjskem morajo neizogibno siliti k enakim premembam pri šolstvu Slovincem namenjenim v družih deželah. In doslednost sama siliti mora tudi nasprotne nam vladine organe k temu, da ne bodo odrekavali Slovincem v unanjih deželah, kar so morali priznati Slovincem na Kranjskem.

Kje so zapreke izvršitve naše narodne enakopravnosti omenili smo tudi uže zgoraj. — Vsakdo čuti, da zadeva največja krivda naučno opraviljstvo; ne dvomimo pa, da je vendar tudi „Slovenskemu društvu“ znano, pri čem je s prihodnostjo glave naučnega ministerstva. — Mi ne dvomimo, da prihodnji državni zbor ne bode imel več tožiti zoper naučnega ministra, ako bi pa imela večina državnega zbora vendar-le stare vzroke enakih tožeb, prepričani smo, da bo tudi znal složen pomagati si.

Vtis, katerega dobimo od te resolucije, je zelo podoben onemu, ki smo ga prejeli po resoluciji ravno tega društva o diktatorični zahtevi po jugoslovanskem klubu. S to resolucijo hotelo je „Slov. društvo“ Slovincem pomagati po tej poti, da bi bilo odgnalo od slovenskih poslancev druge — zveste jim zaveznike. Z zadnjo resolucijo videti je skoraj, da hoče „Slov. društvo“ celó osamiti uže tako dosti pičlo trojico slovenskih štajarskih poslancev.

Tako politikovanje zdi se nam pogubno za štajarske, škodljivo za vse Slovence.

Po sklenjenih predstoječih opazkah došel nam je v roke tudi volilni oklic odbora „Slov. društva“, katerega toliko radovolnejše objavimo v posnetku, ker je v jedru svojem v soglasji z našimi nazori in se bistveno loči od onega, kar nam je povod dalo iz resolucije in njene obravnave k predstoječim opazkam. — Poglavitnejši del oklica se glasi:

Rojaki! Česar smo se pri zadnjih volitvah za državni zbor l. 1879. radostno nadejali, to so nam takrat izvoljeni poslanci le deloma priborili, deloma so srečno napotili, a mnogo prisiljeni bili so prepustiti novemu državnemu zboru. Kaj je bilo temu krivo? Premala večina, s prva za dva glasa. Trebalo je torej velike modrosti, skrbne opasnosti, vedne potrpežljivosti. Le tako je bilo mogoče večino ohraniti, jo s časoma povečati in ojačiti. To se jim res posreči. Srečno prebijejo šestletno borbo za večino ter ohranijo ministerstvo grofa Taaffeja, ki je hitro v začetku izjavil, da ne pusti „Slo-

vanov k steni pritiskati“ ter hoče vsem narodom biti pravičen.

Vrhu tega in kljubu neizmernim oviram so naši poslanci veliko delali in sklenili mnogo najkoristnejših postav, vse v smislu za pravi blagor, za okrepčanje miljene Avstrije, na korist vsem narodom. Sam svitli cesar je v prestolnem govoru to slovesno in javno pred celim svetom priznal in pohvalil poslance, rekoč: „Kakor rad hvaležno priznavam, kar se je storilo, tako se tudi Vi lahko z zavestjo, da ste zvesto izpolnjevali Svoje dolžnosti, ozirate nazaj na Svoja dela in trud, ter na njih vspehe za blaginjo Mojih narodov, katerim vsem z enako ljubeznijo naklanjam Svojo očetovsko skrb.“

Dostavil je pa presvitli vladar še za celo Avstrijo neizmerno važne besede: „Moja vlada bode vstrajno za državni blagor nadaljevala pot, katero je nastopila, da začetno delo zvrši in doseže to, kar se strinja z Mojimi (cesarjevimi) nazori, željami in nadami.“

Torej ne nazaj, ne v stran, ampak naprej po omenjenem potu bode hodila naša vlada. In to omogočila, to dosegla je modrost, opaznost in potrpežljivost naših sedanjih poslancev in njihovih tovarišev, slovanskih in nemških. Kaj sledi iz tega? Gotovo le to, da izvolimo zopet sedanje ali vsaj njim popolnem podobne poslance! Le takošni so voljni ohraniti, kar se je v šestih letih bilo sklenilo dobrega in dostaviti, česar je še treba. In to je sedaj vseh avstrijskih domoljubov pglavitna skrb, največja dolžnost.

Ohraniti se mora prvič vse, kar je zadnji državni zbor sklenil res dobrega, na primer: razširjena volilna pravica za petakarje, olajšave vojaške in šolske, povišane duhovniške plače in penzije, postava zoper ode-ruhe, postava obrtnikom v korist, postava zoper živinsko kugo, vsled katere je naša živina dobila lepo ceno itd. To se mora ohraniti.

Dostaviti se pa mora drugič vse, česar je posamičnim stanovom za njihov obstanek in napredek potrebno, zlasti kmetskemu, dalje posamičnim narodom, osobito slovenskemu, to pa v narodnem, v političnem in gospodarskem oziru. Vse to mora dostaviti novi državni zbor.

Volilno gibanje.

O volilnih borbah na Kranjskem spregovorimo, ako treba, še na drugem mestu, tukaj omenjamo samo, da kandidatura za ljubljansko mesto še ni dognana in da se je volilni razpor in boj do sedaj pokazal samo na dolenski strani, brž ko ne za to, ker se dosedanji poslanci kranjski vsaj niso gmotno brigali za noben kraj bolj, kakor za Dolenjsko. Podpore za poškodovane po toči, za preloženje državne ceste, najboljše nade za dolensko železnico, zagotovilo izdatne podpore za vinorejsko šolo, zemljiški davek prav izdatno znižan, pa vso to onim gospodom, ki so slepi za vse, kar je izvan njihove osebe, ni nič, in jih, se ve da, ne zadržuje, obetati sedaj hribe in doline. Vsaj obljube niso drage, sicer pa tudi na Dolenjskem prav mirni čakamo na izid volitev.

Poskušnja protikandidata za notranjske občine se je, kakor se nam poroča, tako slabo obnesla, da sedaj vlada mir in se ne oporeka več zoper dosedanjega poslanca.

Na Štajarskem izdal je odbor „Slov. društva“ v Mariboru volilen oklic, čegar pomenljivejši del priobčimo na drugem mestu. Za volitev priporočajo se pa

poslanci baron Gödel, Božidar Raić in M. Vošnjak. Zoper zadnje imenovanega ponuja se neki okrajni sodnik, toda, kakor čujemo — brez nade.

Na Goriskem priporoča odbor „Sloge“ tudi stare kandidate dr. vit. Tonklija, prošta dr. Valusija in grofa Coroninija, za veliko posestvo pa nameravajo Slovenci in drugi konservativci priporočati zmernejšega zastopnika, kakor je bil dosedanji lahon in zagrižen nasprotnik Slovencev dr. Bayer.

Na Koroškem se Slovenci pripravljajo za boj, in ako se tamošnji konservativci zdramijo in združijo s Slovenci, ne bilo bi nemogoče, da se izvoli en slovenski in en konservativni zastopnik, kandidate nameravajo postaviti v 4 volilnih okrajih. — Vsaj tolike zmage bi se smelo pričakovati, ako tudi vlada ne spi in uradnikom ne dopušča, delati za protivladine kandidate.

V Trstu in tržaški okolici deluje se pridno za dosedanjega poslanca Nabergoja, in ako se irredentovci, kakor je govoric, res ne vdeležé volitve, bo zmaga sijajna, sicer pa bo hud boj. — Razun Nabergoja Trst gotovo ne pošlje nobenega zanesljivega pri-staša vladinega ali desnice.

V Tirolah vršijo se volilne priprave brez posebnega vriša, toda odločno in strogo. Volilni oklic tamošnjih konservativcev obrnjen je posebno zoper švigašvagovce po kopitu Zallingerjevim, ter zahteva od vsacega kandidata, da se zaveže skupaj z vsemi tirolskimi konservativci v ravno tisti klub, v njem ostati ves čas zasedanja, podvreči se klubovim sklepom v splošnih vprašanjih, v takih pa, ki zadevajo samo tirolsko deželo, večini tirolskih poslancev. — Da pri takem volilnem programu o Zallingerjevi volitvi govora ne bo, je jasno, bil je pa tudi skrajni čas, da volilci sapo zapró človeku, ki je bil prava spaka konservativnega poslanca. — Česki listi zeló hvalijo program Tirolcev in pravijo, da bi bilo kaj tacega potrebno tudi za Čehe.

V družih deželah so priprave za volitve tudi živahne, posebno na Nižeavstrijskem in Českem, pravi boj nasprotnih si duhov; čez mesec dni pa bodo to le še spomini.

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Nihče ne veruje, kakov vpjiv je na-me imelo to razodetje — tako nenadno, tako priprosto, o taki uri, razodetje, ki je izviral iz néžnega uha v uho, iz deviškega srca v srce. Te device nenavadna krasota me je takoj iz početka zameknila v nje obličje, — nenavadno je bilo vse, kar sem videl na njé osobi, v gibljajih, kar sem čutil v nje besedah, a kar sem čul o njej, silno je omamilo mojo obraznost vse. Nje oko je često sijalo v mé, a ta sijaj je imel resničnega čara vpliv ná-me; ko pa sem bil o tej priliki v tej resnični osebnosti spoznal svojo otetnico, ko je bila do mene prišla, kakor kak oteten angelj in deviški nedolžna, sredi noči, meni v naročje, ko je bila mimovoljno povedala mi povode svojega, njej samej neumljivega čutja, ko je bilo pripeljalo jo k meni. . . . neizrečeno sem bil ganjen. Sam ne znam, kakove misli so mi vstajale v glavi, — ne znam, kake zmóčene besede in obljube sem imel na jezici; ali pred tem ganotijem se mi je posrečilo, da sem povedal vse, — vse, kar je sočasno čutilo moje srce, izrazil sem o svojem gorečem čutji. Ta vpliv